

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákaz mařičů energie v energetickém právu

Poslední týdny hýbe energetickým trhem nejen finální podoba novely energetického zákona zvané Lex OZE III, ale taktéž fungování a případný zákaz kontroverzních zařízení na maření energie, tzv. mařičů energie. Novelou zákona by nově mělo dojít k zákonnému zakazu užívání těchto mařičů energie k poskytování podpůrných služeb a flexibility. Cílem tohoto článku nemá být kritika zakazu neekologických mařičů energie, nýbrž podrobnější analýza navrženého zakazu v širším kontextu vnitrostátní i unijní legislativy.

O připojování zařízení na maření energie (tzv. mařičů energie) do sítě je podle informací od provozovatelů distribučních soustav stále větší zájem, a to zejména z důvodu zvyšujícího se počtu hodin, v nichž jsou ceny elektřiny záporné. Pro výrobce elektřiny je v těchto situacích ekonomicky výhodnější vyrobenou elektřinu bez užitku spotřebovat než ji prodat na trhu. Provozovatelé (distribučních) soustav jsou podle platné a účinné právní úpravy povinni (za splnění zákonných podmínek) vyhovět žádostem o připojení mařičů energie. Rezervovaná kapacita připojení pro zařízení na maření energie do sítě pak může vést k nevyhovění žádostem o připojení jiných zařízení z důvodu vyčerpané kapacity připojení. Ministr průmyslu a obchodu Lukáš Vlček však předložil poslanecký pozměňovací návrh, jehož cílem je zákonná regulace využívání mařičů energie.

Formálně je příslušná regulace předmětem poslaneckého pozměňovacího návrhu k novele energetického zákona známé jako Lex plyn[1]. Pozměňovací návrh zavádí zákaz elektrických zařízení k poskytování podpůrných služeb a flexibility, pokud „není zajištěno efektivní další využití elektřiny spotřebované v tomto zařízení“[2]. Pojem „efektivního dalšího využití spotřebované elektřiny“ má být dále podrobněji vymezen ve vyhlášce Ministerstva průmyslu a obchodu.

Výslovný zákaz používání elektrických zařízení k poskytování podpůrných služeb a flexibility, pokud není zajištěno efektivní další využití elektřiny spotřebované v tomto zařízení, má být nově včleněn do zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů. Provozovatelé přenosové a distribuční soustavy, agregátor a později i Elektroenergetické datové centrum by rovněž podléhali zákonné povinnosti poskytnout Státní energetické inspekci (SEI) na její žádost informace o poskytovatelích podpůrných služeb, poskytovatelích flexibility a elektrických zařízeních pro poskytování podpůrných služeb a flexibility. Za přestupek by bylo považováno využívání zařízení k poskytování podpůrných služeb a flexibility v rozporu se zákazem a nesplnění související informační povinnosti vůči SEI, za jejich spáchání by hrozila pokuta ve výši až 5.000.000 Kč.

Vedle výslovného zakazu využívání určitých zařízení k poskytování podpůrných služeb a flexibility je navržena odpovídající provazba na tento zákaz v energetickém zákoně, a to konkrétně v ustanoveních týkajících se technických požadavků a podmínek obstarávání podpůrných služeb, resp. nefrekvenčních podpůrných služeb a flexibility, zpracovávaných provozovateli soustav. Technické požadavky a podmínky obstarávání podpůrných služeb jsou schvalovány Energetickým regulačním úřadem (ERÚ) a návrh počítá s tím, že ERÚ je schválí, pokud umožňují neznevyhodňujícím způsobem nabízení těchto služeb ze strany výrobců elektřiny, provozovatelů zařízení pro ukládání energie, zákazníků, společenství a agregátorů při využití dostupných technických možností v souladu se zákonem o hospodaření energií.

Návrh vychází ze znění energetického zákona navrženého novelou Lex OZE III[3], nově však při

schvalování dotčených technických požadavků a podmínek určuje, že nabízení a následné poskytování (nefrekvenčních) podpůrných služeb (a flexibility) musí být v souladu se zákonem o hospodaření energií, přičemž porušení této povinnosti je sankcionováno jako přešůpek. Návrh nicméně obsahuje výjimku pro zařízení poskytující podpůrné služby nebo flexibilitu na základě smlouvy sjednané před účinností zákazu, avšak jen pro dobu do konce roku 2025.[\[4\]](#)

Právě zásah do ustanovení § 24 odst. 13 a § 25 odst. 15 energetického zákona činí navrhovaný zákaz mařičů energie problematickým. Uvedená ustanovení energetického zákona definující podobu technických požadavků a podmínek obstarávání podpůrných služeb a flexibility jsou transpozicí příslušných ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou. Směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou – s jejíž transpozicí otálela Česká republika tak dlouho, že směrnice byla v mezidobí změněna – vyžaduje účinné a nediskriminační zapojení všech účastníků trhu do poskytování podpůrných služeb bez ohledu na použité technologie[\[5\]](#).

V důvodové zprávě k Lex OZE III se mj. uvádí, že je provozovatel přenosové soustavy „povinen zpracovávat technické požadavky a podmínky obstarávání podpůrných služeb, které musí umožnit nabízení těchto služeb neznevýhodňujícím způsobem výrobci elektřiny, provozovateli zařízení pro ukládání elektřiny, zákaznky a agregátory při využití dostupných technických možností“, přičemž se jedná „o požadavky na produkty podpůrných služeb, které musí být navrhovány tak, aby bez objektivního důvodu nevyklučovaly z trhu určité technologie nebo způsoby poskytování takových služeb“. Obdobné tvrzení je pak součástí odůvodnění nového znění § 25 odst. 15 energetického zákona, které se vztahuje k technickým požadavkům a podmínkám obstarávání nefrekvenčních podpůrných služeb a flexibility provozovateli distribučních soustav. Vkládanou korekcí, že poskytování podpůrných služeb a flexibility musí být vedle reflexe technických možností rovněž v souladu se zákonem o hospodaření energií zakazujícím poskytování předmětných služeb z konkrétních zařízení, nicméně dochází k omezení technologií využívaných k poskytování uvedených služeb.

Odůvodnění pro vyloučení zařízení z možnosti poskytování podpůrných služeb a flexibility, pokud není zajištěno efektivní další využití elektřiny spotřebované v tomto zařízení, je však poměrně strohé. Podle odůvodnění navrhované změny je záměrem postihnout „zcela evidentní případy mařičů“ a „limitovat provoz neekologických samoučelných zařízení“. Návrh zákona tedy nezmiňuje konkrétní technologie, které mají být z poskytování předmětných služeb vyloučeny, nýbrž odkazuje na nevhodný způsob spotřebování energie. Lze se domnívat, že konkrétní technologie budou současně s odůvodněním jejich výběru uvedeny v prováděcím předpise, i pokud by tomu však tak bylo, je minimálně nejednoznačné, zda takový způsob odpovídá směrniceovému požadavku.

Technologickou neutralitou, která je jedním z důvodů povinného připojení do sítě (jsou-li splněny zákonné podmínky) i zcela neekologických mařičů energie, se jako základním konceptem ovládajícím nové uspořádání energetického trhu přitom zaštiťuje i ERÚ při přípravě tarifní struktury. Je proto dále otázkou, zda a jak se případný zákaz mařičů energie k poskytování podpůrných služeb a flexibility dotkne regulovaných cen elektřiny.

Povinným a potenciálně sankcionovaným subjektem co do zákazu využívání určitých zařízení k poskytování podpůrných služeb a flexibility je poskytovatel podpůrných služeb a poskytovatel flexibility. Pojem flexibility nicméně podle novely Lex OZE III zahrnuje flexibilitu na straně nabídky i na straně poptávky. Poskytovatelem flexibility tak může být i zákazník v domácnosti.

Aktivita takového zákaznky bude často prakticky omezena jen na vypínání a zapínání odběrných elektrických zařízení v domácnosti s tím, že všechny činnosti související s takto získanou flexibilitou obstará agregátor. V daném ohledu bude naprosto zásadní, jak budou vymezena zařízení, jejichž

prostřednictvím nebude možné poskytovat flexibilitu, v prováděcím právním předpise. Teprve poté bude možné učinit závěr, zda není nepřiměřené očekávat od všech poskytovatelů flexibility bez výjimky kvalifikované posouzení vhodnosti jimi používaných zařízení.

Nová definice odpovídajícího přestupku nadto nikterak nerozlišuje mezi přestupkem spáchaným výrobcem elektřiny provozujícím solární park a zákazníkem v domácnosti, který poskytuje flexibilitu prostřednictvím regulace odběru drobnými elektrickými zařízeními. Jakkoliv je konkrétní výše pokuty předmětem správního uvážení a měla by reflektovat individuální okolnosti případu, je ke zvážení, zda maximální výši pokuty neodstupňovat v samotném návrhu zákona s ohledem na povahu povinného subjektu. V širším kontextu dodejme, že jedinou nově zaváděnou povinností agregátora, kterým je oproti poskytovateli flexibility vždy podnikatel, je shora uvedená informační povinnost vůči SEI.

Zákaz v navržené formě zjevně cílí na odběrná elektrická zařízení [6], jakými jsou právě v poslední době medializované fény, tedy zařízení, která přebytečnou elektrickou energii přemění na teplo a bez jakéhokoliv užítu vypustí do ovzduší. Při jakékoliv zákonné regulaci je však nutno mít nadále na zřeteli směrnice omezení regulace technologie využívané k poskytování podpůrných služeb.

Novela známá jako Lex plyn nemá podle odůvodnění nabýt účinnosti dříve, než nabude účinnosti novela energetického zákona Lex OZE III. Tím spíše se nabízí otázka, zda je legislativní zákaz mařičů energie skutečně potřeba. Jedním z hlavních přínosů novely Lex OZE III je totiž úprava fungování zařízení pro ukládání energie, včetně akumulčních zařízení stojících samostatně, a agregace flexibility.

Má-li diskutovaný zákaz mařičů energie reagovat na nevyhovující situaci na energetickém trhu, důvodně se lze domnívat, že tato nevyhovující situace bude přirozeně odstraněna již v důsledku otevření trhu všem dostupným možnostem akumulace. Změna poptávky v reakci na situaci na trhu je pak předmětem a smyslem úpravy agregace flexibility a do jisté míry funguje už v současnosti. Bude-li fungovat akumulace a agregace zavedená Lex OZE III, může se zákonný zákaz mařičů energie jevit přinejmenším jako zbytečný.

V neposlední řadě je návrhem zasahováno do transpozičních ustanovení, jejichž podobu je členský stát povinen oznámit Evropské komisi. V případě směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou uplynula transpoziční lhůta (nejpozději) na konci roku 2020 a Česká republika čelila reálnému riziku zahájení řízení pro porušení smlouvy podle čl. 258 Smlouvy o fungování Evropské unie. Komise v tomto duchu zaslala České republice minimálně formální upozornění a připravovaná legislativní opatření byla konzultována s Evropskou komisí. V případě změny by Česká republika měla finální podobu transpozičních opatření Komisi opětovně oznámit.

Mgr. et Mgr. Lucie Patková,
advokátka

Mgr. Ing. Jan Havel,
partner

act Řanda Havel Legal advokátní kancelář s.r.o.

Truhlářská 13-15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 - 501

Fax: +420 222 537 510

e-mail: office.prague@actlegal-rhl.com

[1] V Poslanecké sněmovně je novela projednávána jako sněmovní tisk č. 883.

[2] Viz pozměňovací návrh ke sněmovnímu tisku č. 883.

[3] Sněmovní tisk č. 656; v čase zpracování tohoto článku novela zatím nevyšla ve sbírce zákonů.

[4] V Poslanecké sněmovně je nicméně načten i pozměňovací návrh poslance Jana Bureše, který výjimku pro doposud připojená zařízení časově nijak neomezuje.

[5] Jedná se zejm. o čl. 17 odst. 2 a 5 směrnice (zapojení agregátorů a poskytovatelů flexibility do trhu s elektřinou), kdy odst. 2 zní: Členské státy zajistí, aby provozovatelé přenosových soustav a provozovatelé distribučních soustav při obstarávání podpůrných služeb jednali s účastníky trhu vykonávajícími služby odezvy strany poptávky prostřednictvím agregace bez diskriminace jako s výrobcí elektřiny na základě jejich technických možností; dále čl. 31 odst. 8 a 32 odst. 1 (povinnosti provozovatele distribuční soustavy) a čl. 40 odst. 1, 4 a 6 (povinnosti provozovatele přenosové soustavy).

[6] Byť tento pojem není v energetickém zákoně definován a je nutné ho vykládat s využitím analogie ve vztahu k zákonné definici pojmu odběrného plynového zařízení a vycházejíce z jeho užívání v zákoně zejm. ve znění novely Lex OZE III a nové úpravy poskytování flexibility a s tím souvisejícím zaváděním podružného měření.

Další články:

- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)